

Asia C-36/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

22.1.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin:College van Beroep voor het bedrijfsleven (taloudellis-
hallinnollisten asioiden ylioikeus, Alankomaat)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

22.12.2020

Valittaja:Sense Visuele Communicatie en Handel vof (toiminimenä myös De
Scharrelderij)**Vastapuoli:**

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Pääasian menettelyn kohde

Pääasia koskee Sense Visuele Communicatie en Handel vof:n (toiminimenä myös De Scharrelderij) (jäljempänä valittaja) ja Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteitin (maatalous-, luonto- ja elintarvikeministeri, jäljempänä vastapuoli) välistä oikeusriitaa, jossa on kyse siitä, että vastapuoli kieltäytyy korvaamasta valittajalle vahinkoa, jonka tämä väittää kärsineensä vastapuolen annettua virheellisiä tietoja unionin oikeuden säännöksen soveltamisesta.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Tämä SEUT 267 artiklaan perustuva pyyntö koskee luottamuksensuojan periaatteen soveltamista. Tarkemmin sanottuna kyse on siitä, voidaanko tilanteessa, jossa kansallisen hallintoviranomaisen antamat virheelliset tiedot koskevat unionin oikeuden täsmällistä säännöstä, mistä syystä ei voida vedota

unionin oikeuden mukaiseen luottamuksensuojan periaatteeseen, arvioida kansallisen oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen nojalla, onko kyseinen viranomaisen menetellyt oikeudenvastaisesti kieltäytyessään myöntämästä asianomaiselle vahingonkorvausta.

Ennakkoratkaisukysymys

Onko unionin oikeus esteenä sille, että kansallisen oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen perusteella arvioidaan sitä, onko kansallinen hallintoelin herättänyt luottamusta unionin oikeuden säännöksen vastaisesti ja siten menetellyt kansallisen oikeuden mukaan oikeudenvastaisesti jättäessään korvaamatta vahingon, joka oikeussubjektille tämän seurauksena aiheutui, jos oikeussubjekti ei voi vedota tehokkaasti unionin oikeuden mukaiseen luottamuksensuojan periaatteeseen, koska kyseessä on unionin oikeuden täsmällinen säännös?

Unionin oikeussääntö, johon viitataan

Yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 (jäljempänä asetus N:o 1307/2013) 50 artikla

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Valittaja on avoin yhtiö (vennootschap onder firma), jossa on kaksi yhtiömiestä: A ja B. A on syntynyt 21.1.1977. Valittaja on kasvattanut vuodesta 2017 lähtien lihasikoja.
- 2 Vastapuoli on antanut yhteisen maatalouspolitiikan soveltamisen Alankomaissa Rijksdienst voor Ondernemend Nederlandin (elinkeinoelämää tukeva kansallinen virasto, jäljempänä RVO) tehtäväksi. Koska valittajalla ei ollut tukioikeuksia vuoden 2018 osalta, se otti useaan otteeseen yhteyttä RVO:hon selvittääkseen, voisiko se saada näitä oikeuksia, ja jos näin on, millä lailla. RVO:n vastauksista ilmeni, että valittaja voisi saada tukioikeuksia nuorten viljelijöiden kansallisesta varannosta, koska A oli vuonna 2018 tiettynä ajankohtana alle 41-vuotias. RVO vahvisti tämän tiedon sähköpostitse, ja myös RVO:n internetsivustolla ilmoitettiin vuonna 2018, että hakijan oli oltava hakemusvuonna alle 41-vuotias, jotta häntä pidettäisiin nuorena viljelijänä.
- 3 Tämän tiedon perusteella valittaja haki 5.4.2018 päivätyssä yhtenäishakemuksessaan muun muassa nuorten viljelijöiden kansallisesta varannosta myönnettäviä tukioikeuksia. Vastapuoli hylkäsi hakemuksen sillä perusteella, että A oli vuonna 2018 yli 40-vuotias, koska hän oli 21.1.2018 täyttänyt 41 vuotta eikä siten täyttänyt asetuksen N:o 1307/2013 50 artiklan

2 kohdan b alakohdassa säädettyä ikärajoitusta. Tämän säännöksen mukaan nuori maanviljelijä on nimittäin henkilö, joka on hakemuksen jättämivuonna ”korkeintaan 40-vuotias”. Vastapuoli hylkäsi 22.3.2019 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös) perusteettomana oikaisuvaatimuksen, jonka valittaja oli tehnyt tästä hylkäyspäätöksestä.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 4 Pääasian asianosaisten kesken on riidatonta, että valittajalla ei ollut vuonna 2018 oikeutta tukioikeuksiin nuorten viljelijöiden kansallisesta varannosta. Valittaja katsoo kuitenkin, että vastapuolen antamat virheelliset tiedot ovat aiheuttaneet sille vahinkoa, joka vastapuolen on korvattava. Koska valittaja nimittäin lähti siitä, että sillä oli oikeus saada tukioikeuksia kansallisesta varannosta, se ei ostanut vuoden 2018 tukioikeuksia, mistä syystä se ei saanut sinä vuonna suorita tukia. Valittajan mukaan riidanalainen päätös rikkoo luottamuksensuojan periaatetta ja on siten oikeudenvastainen, koska siinä ei ole otettu huomioon edellä mainittuja virheellisiä tietoja ja niistä aiheutunutta vahinkoa.
- 5 Vastapuoli ei kiistä sitä, että RVO on antanut valittajalle virheellisiä tietoja. Vastapuolen mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että asetuksen N:o 1307/2013 50 artiklan kaltaisen unionin oikeuden täsmällisen säännöksen tapauksessa ei voida vedota luottamuksensuojan periaatteeseen (ks. tuomio 26.4.1988, Krücken, 316/86, EU:C:1988:201 ja tuomio 20.6.2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407). Unionin oikeuden soveltamisesta vastaavan kansallisen viranomaisen toimi, joka on kyseisen oikeuden vastainen, ei nimittäin voi synnyttää perusteltua luottamusta, riippumatta siitä, onko kyse vilpittömästä mielestä.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 6 Valittaja saattoi perustellusti olettaa, että RVO ilmaisi vastapuolen näkemyksen. On uskottavaa, että RVO:n antamien tietojen perusteella valittaja haki nuorten viljelijöiden kansallisesta varannosta myönnettäviä tukioikeuksia eikä ostanut tukioikeuksia. Näin toimiessaan valittaja ei saanut suorita tukia ja kärsi vahinkoa. Esillä olevassa menettelyssä on kyse siitä, onko vastapuoli loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja siten menetellyt oikeudenvastaisesti jättäessään tämän vahingon korvaamatta. Valittaja ei siis väitä, että vastapuolen olisi vielä myönnettävä sille tukioikeuksia nuorten viljelijöiden kansallisesta varannosta, vaan se vaatii korvausta kärsimästään vahingosta.
- 7 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että silloin kun jäsenvaltioiden on unionin oikeutta soveltaessaan noudatettava unionin oikeuden mukaista luottamuksensuojan periaatetta, kuten on nyt esillä olevassa asiassa, ei ole mahdollista soveltaa lisäksi kansallisen oikeuden mukaista luottamuksensuojan periaatetta (ks. tuomio 13.3.2008, Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening, C-383/06, EU:C:2008:165, 52 ja 53

kohta sekä tuomio 20.6.2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407, 51 kohta). Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin päättelee tästä, että vaikka kansallisen oikeuden mukaisella luottamuksensuojan periaatteella annettaisiin valittajalle parempi oikeussuoja, tämä ei voi vedota siihen tehokkaasti. Tämä merkitsee sitä, että luottamus, jonka kansallinen hallintoviranomainen on herättänyt unionin oikeuden vastaisesti, ei voi johtaa siihen, että valittaja voisi vielä saada nuorten viljelijöiden kansallisesta varannosta myönnettäviä tukioikeuksia.

- 8 Ennakkoratkaisua pyytävälle tuomioistuimelle on kuitenkin epäselvää, eikö valittajalla ole myöskään oikeutta saada kansalliselta hallintoviranomaiselta korvausta vahingosta, joka sille on aiheutunut vastapuolen antamien virheellisten tietojen johdosta. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on katsonut aiemmissa ratkaisuissaan mahdolliseksi arvioida kansallisen oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen perusteella, onko kansallinen hallintoviranomainen herättänyt luottamusta ja toiminut oikeudenvastaisesti, kun se ei korvannut oikeussubjektille tämän johdosta aiheutunutta vahinkoa.
- 9 Myös julkisasiamies Mancini totesi 11.2.1988 antamassaan ratkaisuehdotuksessa (Krücken, 316/86, EU:C:1988:78), että päätelmä, jonka mukaan asianomainen toimija ei voi saada suojaa luottamuksensuojan periaatteen nojalla, ei vie vahinkoa kärsineeltä mahdollisuutta nostaa kansallisessa tuomioistuimessa vahingonkorvauskanne tästä vahingosta vastuussa olevia elimiä vastaan. Alankomaiden oikeuskirjallisuudessa, jossa viitataan 16.7.1992 annettuun tuomioon Belovo (C-187/91, EU:C:1992:333, 11 kohta), ei myöskään suljeta pois sitä, että kansallisen hallintoviranomaisen unionin oikeuden vastaisesti synnyttämät odotukset voivat johtaa kansallisen oikeuden mukaiseen vahingonkorvauskanteeseen.
- 10 Julkisasiamies Kokottin 24.1.2013 antamassa ratkaisuehdotuksessa (Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:35) esitetyt perustelut eivät näytä kaikilta osin olevan esteenä tällaiselle vahingonkorvaukselle. Unionin oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen soveltamisella varmistetaan, että unionin oikeutta sovelletaan kaikissa jäsenvaltioissa yhtenäisesti ja että – tiivistäen esitettynä – unionin oikeuden vastaisesti herätetty luottamus ei voi johtaa siihen, että oikeussubjektilla olisi unionin oikeuden vastaisia oikeuksia. Kansallisen hallintoviranomaisen maksettavaksi tuleva vahingonkorvaus ei kuitenkaan rasita unionin talousarviota eikä myöskään johda vakaviin kilpailun vääristymiin jäsenvaltioiden välillä. Toisaalta julkisasiamies Kokottin esittämä perustelu, jonka mukaan unionin oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen noudattaminen ei saa myöskään riippua siitä, soveltavatko unionin oikeutta yksittäistapauksessa unionin vai jäsenvaltioiden viranomaiset, näyttäisi puoltavan unionin oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen yksinomaista soveltamista, jolloin kansallisen oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen soveltaminen ei enää olisi mahdollista.
- 11 Edellä esitetyn perusteella jää järkevää epäilyä siitä, onko unionin oikeus esteenä sille, että kansallisen oikeuden mukaisen luottamuksensuojan periaatteen

perustelle arvioidaan sitä, onko kansallinen hallintoelin herättänyt luottamusta unionin oikeuden säännöksen vastaisesti ja siten menetellyt kansallisen oikeuden mukaan oikeudenvastaisesti jättäessään korvaamatta vahingon, joka oikeussubjektille tämän seurauksena aiheutui, jos oikeussubjekti ei voi vedota tehokkaasti unionin oikeuden mukaiseen luottamuksensuojan periaatteeseen, koska kyseessä on unionin oikeuden täsmällinen säännös. Koska unionin oikeuden tulkinta tältä osin on tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin voi ratkaista käsiteltäväkseen saatetun asian, se esittää unionin tuomioistuimelle edellä muotoillun ennakkoratkaisukysymyksen.

TYÖASIAKIRJA